

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE

M. A. (PARANGAT) ECONOMICS

EXAMINATION: JUNE -2022

FOURTH SEMESTER

Subject: Demography - II (ECBCS-17-414)

Date: 08/06/2022

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

- Instructions:** 1) Attempt all Questions
2) Figures to the right indicate full marks
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer the multiple Choice questions. (05)

1. The human migration is nothing but the movement of people from .....
a) one state to another state   b) one country to another country
c) from one region to another region   d) all of the above
2. The urbanization refers to the shift of population from .....
a) village to city   b) city to village
c) city to city   d) none of the above
3. The increasing urbanization in India is resulting into .....
a) increasing slums   b) increasing air pollution
c) increasing water pollution   d) all of the above
4. The public health sector in India is lacking .....
a) modern medical equipments   b) trained doctors
c) sufficient funds   d) all of the above
5. The National Population Commission in India is chaired by the .....
a) President   b) Prime Minister
c) Finance Minister   d) Home Minister

Q. 2) Answer any three of the following questions in 100 words. (15)

1. Significance of maternal health
2. Significance of Child health
3. Significance of National Sample Survey.
4. Significance of National family health survey
5. Significance of census survey

Q. 3) Answer any one of the following question in 250 words. (10)

1. Describe the types of migration.
2. Describe the recent trends in urbanisation in India.

Q. 4) Answer any two of the following question in 500 words. (30)

1. Describe the causes for migration. Discuss the effects migration on Economy.
2. Describe the causes for urbanisation. Discuss the effects of urbanisation on Economy.
3. Describe the following linkages between
a) Population growth and economy
b) Population growth and environment

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

- प्र. १) खालील प्रश्नांचे योग्य पर्याय द्या. (०५)
१. .... लोकांची हालचाल म्हणजेच मानवी स्थलांतर.
अ) एका राज्यातून दुसऱ्या राज्यात   ब) एका देशातून दुसऱ्या देशात
क) एका प्रदेशातून दुसऱ्या प्रदेशात   ड) वरीलपैकी सर्व
  २. शहरीकरण म्हणजे .... लोकांचे स्थलांतर होय.
अ) खेड्यातून शहराकडे   ब) शहराकडून खेड्याकडे
क) शहरातून शहराकडे   ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
  ३. भारतामधील वाढत्या शहरीकरणामुळे ..... हे परिणाम दिसून येत आहेत.
अ) वाढती झोपडपट्टी   ब) वाढते वायु प्रदूषण
क) वाढते जल प्रदूषण   ड) वरीलपैकी सर्व
  ४. भारतामधील सार्वजनिक आरोग्य क्षेत्रात ..... याचा अभाव दिसून येतो.
अ) आधुनिक वैद्यकीय उपकरणे   ब) प्रशिक्षित वैद्य
क) पुरेसा निधी   ड) वरीलपैकी सर्व
  ५. भारतामध्ये राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाचे अध्यक्ष ..... हे असतात.
अ) राष्ट्रपती   ब) पंतप्रधान
क) वित्तमंत्री   ड) गृहमंत्री
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दांत लिहा. (१५)
१. माता आरोग्याचे महत्त्व
  २. बाल आरोग्याचे महत्त्व
  ३. राष्ट्रीय नमुना सर्वेक्षणाचे महत्त्व
  ४. राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षणाचे महत्त्व
  ५. जनगणना सर्वेक्षणाचे महत्त्व
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (१०)
१. स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करा.
  २. भारतामधील शहरीकरणाचा अलिकडील कल स्पष्ट करा.
- प्र. ४) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दांत लिहा. (३०)
१. स्थलांतराच्या कारणांची चर्चा करा. स्थलांतरामुळे अर्थव्यवस्थेवर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.
  २. शहरीकरणाच्या कारणांची चर्चा करा. शहरीकरणामुळे अर्थव्यवस्थेवर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.
  ३. पुढील सहसंबंध स्पष्ट करा.
अ) लोकसंख्या वाढ आणि अर्थव्यवस्था
ब) लोकसंख्या वाढ आणि पर्यावरण
